

V Bruselu dne 2.12.2014
COM(2014) 717 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Výroční zpráva o nástroji stability za rok 2013

{SWD(2014) 344 final}

OBSAH

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Výroční zpráva o nástroji stability za rok 2013

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	Struktura nástroje stability	3
3.	Provádění nástroje stability	4
4.	Přehled nástroje stability v období 2007–2013	4
5.	Stav nástroje stability v roce 2013	5
6.	Reakce na krizové situace nebo na nově vznikající krize (článek 3 nařízení IfS)	6
6.1.	Jak nástroj stability reagoval na krize v roce 2013?	6
6.2.	Kdo se podílel na reakci na krizové situace z nástroje stability?.....	8
7.	Pomoc v kontextu stabilních podmínek spolupráce (článek 4 nařízení IfS).....	9
7.1.	Ohrožení ochrany a bezpečnosti (čl. 4 odst. 1 nařízení IfS)	9
7.2.	Snižování rizika v souvislosti s chemickými, biologickými, radiologickými a jadernými (CBRN) materiály (čl. 4 odst. 2 nařízení IfS)	11
7.3.	Budování kapacit pro situaci před krizí a po krizi (čl. 4 odst. 3 nařízení IfS)	13
8.	Závěr	17

1. ÚVOD

Tato sedmá výroční zpráva o nástroji stability (IfS), která je poslední výroční zprávou podle stávajícího právního základu¹, se předkládá Evropskému parlamentu, Radě, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů v souladu s požadavkem na podávání zpráv stanoveným v článku 23 nařízení o zřízení nástroje stability (dále jen „nařízení IfS“)².

Nástroj stability je v rámci pravomocí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise a komisaře pro rozvoj důležitým prostředkem, neboť jim umožňuje cíleně využívat zdrojů na podporu komplexního přístupu EU, jehož cílem je předcházení následkům krizí a dlouhodobějších bezpečnostních hrozeb ve světě, jejich zmírňování a zvládnutí. Zpráva podává přehled o využití nástroje stability za tímto účelem v roce 2013.

Tuto zprávu doplňují tři pracovní dokumenty útvarů Komise, které komplexním, podrobným a celkovým způsobem informují o aktuálním provádění i) opatření podle článku 3 nařízení IfS reagujících na naléhavé krize, s jejichž prováděním se započalo nebo se pokračovalo v roce 2013 (pracovní dokument útvarů Komise, část 1 a 2), a o ii) dlouhodobějších programovatelných opatřeních v rámci nástroje stability podle čl. 4 odst. 1, 2 a 3 nařízení IfS.

2. STRUKTURA NÁSTROJE STABILITY

Články 3 a 4 nařízení IfS stanovují druhy činností, pro které by bylo možné tento nástroj využít.

Článek 3 upravuje „pomoc v reakci na krizové situace nebo na nově vznikající krize“.

Článek 4 nařízení IfS počítá s programovatelnou složkou nástroje stability, do níž patří dlouhodobější opatření zaměřující se na tři hlavní oblasti:

- ohrožení ochrany a bezpečnosti v regionálním přeshraničním kontextu (čl. 4 odst. 1),
- snižování rizika v souvislosti s chemickými, biologickými, radiologickými a jadernými (CBRN) materiály (čl. 4 odst. 2) a
- budování kapacit pro situaci před krizí a po krizi (čl. 4 odst. 3)³.

---

¹ Nástroj stability se používal od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013. Nový nástroj přispívající ke stabilitě a míru (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 230/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se zřizuje nástroj přispívající ke stabilitě a míru), o němž se budou předkládat výroční zprávy Evropskému parlamentu a Radě, jak stanovuje hlava IV článek 13 společných prováděcích pravidel pro provádění nástrojů Unie pro financování vnější činnosti, je použitelný od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2020.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1717/2006 ze dne 15. listopadu 2006, Úř. věst. L 327, 24.11.2006, s. 1.

³ Též nazývané „partnerství pro budování míru“ (PbP) v rámci nástroje stability.

3. PROVÁDĚNÍ NÁSTROJE STABILITY

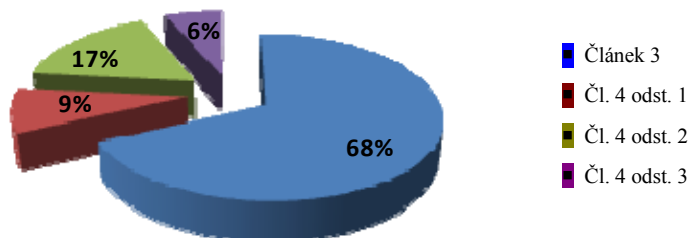
Služba nástrojů zahraniční politiky Komise (FPI) úzce spolupracuje s Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ), funkčně samostatnou institucí Evropské unie⁴. Oba útvary spadají pod vysokou představitelku, místopředsedkyni Ashtonovou, která FPI řídí coby místopředsedkyně Evropské komise. Za provádění činností podle čl. 4 odst. 1 a 2 je odpovědný komisař pro spolupráci a rozvoj.

ESVČ byla odpovědná za politický výklad článku 3 nařízení IfS a na přípravě opatření spolupracovala s FPI, která nesla odpovědnost za provádění dohodnutých akcí. Prostřednictvím dokumentů o strategii a víceletých orientačních programů prováděla ESVČ u článku 4 také strategické plánování. Příslušné roční akční programy definují a provádějí GR DEVCO (Generální ředitelství pro rozvoj a spolupráci) v případě čl. 4 odst. 1 a 2 a FPI v případě čl. 4 odst. 3.

4. PŘEHLED NÁSTROJE STABILITY V OBDOBÍ 2007–2013

Během sedmi let své existence poskytl nástroj stability pomoc při řešení celého cyklu předcházení konfliktům a krizím, reakce a obnovy po světě, řešení bezpečnostních hrozeb na vnitrostátní, regionální a regionální přeshraniční úrovni a budování kapacit pro předcházení konfliktům a reakci na krizi.

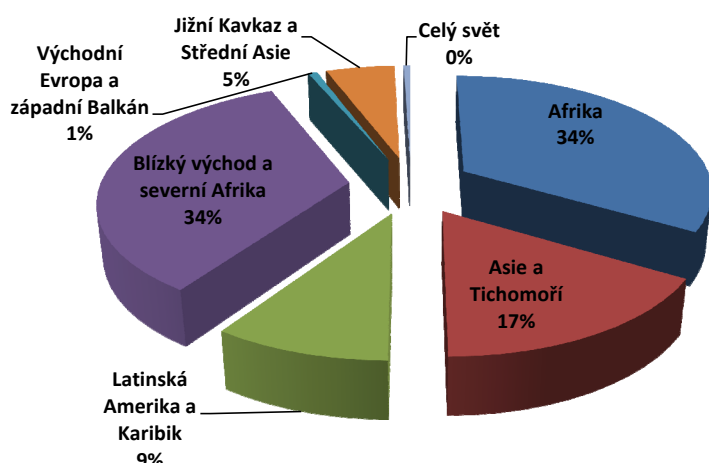
Graf 1: Financování činností podle článku 3, čl. 4 odst. 1, 2 a 3 v rámci nástroje stability (celkem 1,57 miliardy EUR na období 2007–2013, podle přidělených finančních prostředků)

V průběhu období 2007–2013 bylo ze složky krátkodobé reakce na krizové situace nástroje stability (článek 3) uvolněno **1,08 miliardy EUR na zhruba 288 zásahů v reakci na krize v 70 zemích či regionech po celém světě**. Graf 2 ukazuje geografické pokrytí v tomto období.

⁴ Podle rozhodnutí Rady ze dne 26. července 2010 o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost (2010/427/EU), Úř věst. L 201.

Graf 2: Geografické pokrytí reakce na krizové situace z nástroje stability v období 2007–2013 (podle přidělených finančních prostředků)

Ve stejném období bylo z **dlouhodobé programovatelné složky** nástroje stability **uvolněno 502,45 milionu EUR** na opatření podle čl. 4 odst. 1, 2 a 3. Graf 1 ilustruje způsob, jakým byly v tomto období rozděleny finanční prostředky mezi opatření reagující na krizi (článek 3) a dlouhodobější programy (článek 4).

5. STAV NÁSTROJE STABILITY V ROCE 2013

Z **309,3 milionu EUR** uvolněných a plně vázaných na nástroj stability v roce 2013⁵ bylo vyčleněno:

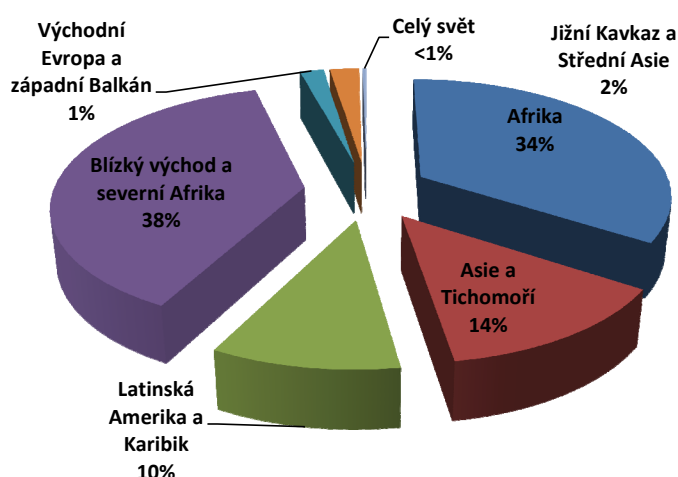
- 210,7 milionu EUR na krizové situace nebo na nově vznikající krize (článek 3),
- 30,3 milionu EUR na reakce na regionální přeshraniční hrozby (čl. 4 odst. 1),
- 44,3 milionu EUR na snižování chemického, biologického, radiologického a jaderného rizika (čl. 4 odst. 2) a
- 24 milionů EUR na budování kapacit pro situaci před krizí a po krizi (čl. 4 odst. 3).

Rada byla po celou dobu informována prostřednictvím sdělení Politickému a bezpečnostnímu výboru o plánování nových opatření reakce na krizové situace podle článku 3 a dostávala také aktuální informace o provádění probíhajících opatření. Pracovní skupina o konfliktech, bezpečnosti a rozvoji Výboru pro zahraniční věci Evropského parlamentu, která byla ustavena v rámci demokratické kontroly nástroje stability, svolala během roku šest třístranných jednání na politické úrovni se zástupci Komise a ESVC a okolo 15 technických setkání.

Pokud jde o **zeměpisné rozdělení**, je z grafu 3 patrné, že z nástroje stability plynula značná nepřetržitá podpora na Blízký východ a do severní a subsaharské Afriky vzhledem k vleklé povaze krizí v těchto regionech.

⁵ Viz „Nástroj stability: přehled závazků a plateb za rok 2013“ v pracovním dokumentu útvarů Komise přiloženém k této zprávě.

Graf 3: Geografické pokrytí reakce na krizové situace z nového nástroje stability v roce 2013 (podle přidělených finančních prostředků)

Konkrétní příklady projektů realizovaných v roce 2013 v rámci nástroje stability přinášejí dvě další kapitoly.

6. REAKCE NA KRIZOVÉ SITUACE NEBO NA NOVĚ VZNIKAJÍCÍ KRIZE (ČLÁNEK 3 NAŘÍZENÍ IFS)

6.1. Jak nástroj stability reagoval na krize v roce 2013?

V roce 2013 bylo z nástroje stability poskytnuto **216,6 milionu EUR⁶** prostřednictvím **45 opatření v oblasti krátkodobé reakce na krizové situace**. V oblastech Blízkého východu a severní Afriky podpora pokračovala v reakci na vleklou krizi v Sýrii a její vedlejší účinky, které pocítily sousední státy. Podpora v celé subsaharské Africe byla také zřejmá a odrážela reakci EU na nestálou politickou situaci a bezpečnostní hrozby v celém regionu. V jihovýchodní Asii podpora pokračovala směrem k zavedení mírových procesů a zřízení právního státu.

Všechna opatření v rámci nástroje stability prováděná v roce 2013 jsou podrobně popsána v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k této výroční zprávě. Činnosti prováděné v roce 2013 ilustrují níže uvedená opatření, jež dokládají jak širí záběr, tak velmi rozličné druhy krizí, na něž nástroj stability na různých místech ve světě reagoval:

Sýrie: v reakci na vleklou krizi v Sýrii byla trvale poskytována podpora v rámci nástroje stability jak uvnitř Sýrie, tak v sousedních zemích. V Turecku, Iráku, ale hlavně v Jordánsku a Libanonu byl nástroj stability nápomocen při podpoře orgánů, pokud jde o příjem a ujímání se stále rostoucího počtu syrských uprchlíků. Uprchlíkům byla také poskytována přímá pomoc, například prostřednictvím hotovostních příspěvků na nájem a zlepšováním životních podmínek, včetně v řídicích strukturách táborů, zajištění náhradního vzdělávání a psychosociální podpory. V Libanonu poskytuje nástroj stability značnou podporu místnímu zdravotnictví, jež je vzhledem k dodatečné poptávce, kterou představuje přítomnost velkého počtu uprchlíků, vystaveno obrovské zátěži.

⁶ Toto číslo zahrnuje finanční prostředky ve výši 6 milionů EUR, které byly převedeny z roku 2012 nebo získány zpět z roku 2013.

Je jasné, že v samotné Sýrii jsou přístup a další podmínky pro poskytování jiné než humanitární pomoci obtížnější. Nástroj stability byl přesto schopen poskytnout určitou přímou pomoc v podobě primární zdravotní péče, lepšího zajišťování potravin a základního vzdělávání.

Mali: nástroj stability byl jedním z prvních nástrojů, které EU mohla použít jako součást širší reakce EU na krizi v Mali na počátku roku 2013. Balíček pomoci z nástroje stability ve výši 20 milionů EUR poskytl podporu především v oblasti bezpečnosti a práva, pomoci při opětovném ustavování přítomnosti státu Mali na severu země a v prvních fázích volebního procesu. Tato pomoc doplňovala podporu poskytovanou ostatními nástroji EU, zejména dlouhodobým projektem nástroje stability týkajícím se boje proti terorismu v oblasti Sahelu, dvěma misemi SBOP – vojenskou misí Evropské unie pro výcvik malijských ozbrojených sil (EUTM) a misí Evropské unie SBOP v Mali (EUCAP Sahel), a podporu EU pro mezinárodní misi na podporu Mali vedenou africkými zeměmi (AFISMA) pomocí afrického mírového projektu ERF.

Niger: během roku 2013 došlo k nárůstu bezpečnostních hrozeb v Nigeru z důvodu povstání a vojenského konfliktu v severním Mali. Situaci ještě zhoršil návrat ekonomických migrantů do Nigeru, ke kterému došlo v posledních letech. Jen z Libye přicestovalo odhadem 250 000 takovýchto osob, včetně bývalých bojovníků a žoldnéřů. V návaznosti na stávající podporu z nástroje stability na bezpečnost a stabilizaci v severních regionech Nigeru a Mali byla odsouhlasena podpora na městský policejní dohled, činnosti vytvářející příjmy a na iniciativy podporující mír a usmíření, které zahájily vnitrostátní a regionální orgány. Tato opatření přispívají k dosažení cílů strategie EU v oblasti Sahelu, doplňují rozvojovou a humanitární pomoc EU a vytvářejí součinnost s misí Evropské unie SBOP (EUCAP Sahel) v Nigeru.

Středoafriická republika: po státním převratu v březnu 2013 se škála činností nástroje stability ve Středoafriické republice rozšířila, aby odrážela novou situaci na místě. Stalo se tak formou podpurných balíčků pro civilní bezpečnostní síly, které by později rovněž mohly připravit podmínky pro komplexní reformu odvětví bezpečnosti; podpory pro sdělovací prostředky za účelem zprostředkovávání objektivních informací zohledňujících konflikt v Bangui a provinciích; nasazení pozorovacích misí v oblasti lidských práv a posílení dialogu mezi komunitami za pomoci občanské společnosti.

Pobřeží slonoviny: po jmenování vnitrostátního orgánu, který má provést vládní politiku z roku 2012 v oblasti odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění, poskytla EU pomoc prostřednictvím opatření nástroje stability, která zahrnovala budování kapacit a technickou pomoc včetně usměrnění a přípravy demobilizovaných bývalých bojovníků, kteří měli být opětovně začleněni; podporu pro hospodářské a sociální začlenění přibližně 5 000 již demilitarizovaných a demobilizovaných bývalých bojovníků a souběžnou pomoc hostitelským komunitám za účelem vytvoření prostředí, které je pro toto opětovné začlenění příznivé; důkladné a pravidelné sledování programu odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění s cílem zajistit, že tento participativní přístup poslouží potřebám hostitelských komunit a bývalých bojovníků.

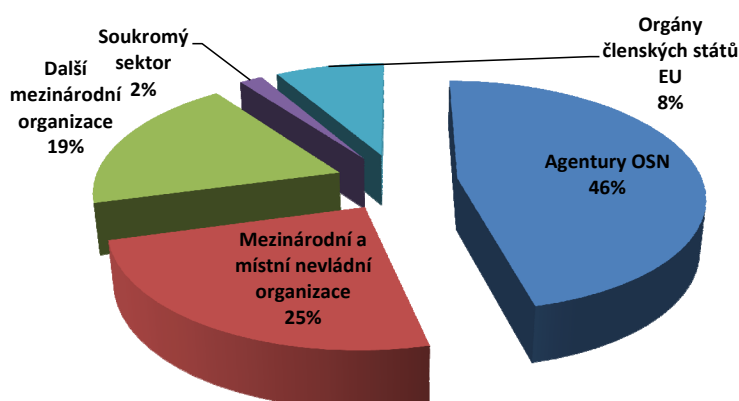
Myanmar/Barma: souběžně s dřívější a stále pokračující podporou mírového procesu, včetně podpory na vytvoření Myanmarského mírového střediska v roce 2012, a s činností jak Kanceláře prezidenta, tak Aun Schan Su Ťij a v souladu se závěry Rady pro zahraniční věci z dubna 2013 zahájila EU pomoc s budováním kapacit policejního sboru Myanmaru s cílem zlepšit dodržování lidských práv ze strany policie a její odpovědnost a profesionalitu v oblasti řízení velkého množství lidí a preventivní práce v komunitě.

6.2. Kdo se podílel na reakci na krizové situace z nástroje stability?

Opatření byla připravena v úzké spolupráci mezi orgány EU a s členskými státy EU a řadou partnerů: občanskou společností, orgány veřejné správy, třetími zeměmi a dalšími. Delegace EU mají stěžejní roli při poskytování včasného varování a vytváření prvotních konceptů a různých možností reakce. V roce 2013 byly pravomoci u většiny nových opatření dále přenášeny⁷ na delegace EU, protože porozumění místním potřebám a požadavkům je pro úspěch činností zásadní. Lze tak včas vyjednat smlouvy s výkonnými orgány a zblízka sledovat provádění těchto často citlivých projektů. V roce 2013 tak na delegace EU připadlo v rámci nástroje stability 62 % závazků a 80 % plateb.

Níže uvedené grafy 4a a 4b ilustrují různorodost partnerů, kteří se v rámci nástroje stability v období 2007 až 2013 podíleli na provádění opatření reakce na krizové situace podle článku 3. Volba realizačních partnerů je často určována potřebou vybrat organizace nebo aktéry se zkušenostmi a silnou přítomností v zemích, která jim v nestálém prostředí, kde fungují opatření reakce na krizové situace financovaná z nástroje stability, dovoluje rychlou reakci za využití spolehlivých lokálních sítí. Významným realizačním partnerem byla nadále skupina kolem OSN stejně jako nevládní organizace a v roce 2013 došlo k nárůstu spolupráce s agenturami členských států.

Graf 4a: Realizační partneři při provádění opatření reakce na krizové situace z nástroje stability v období 2007–2013 (podle přidělených finančních prostředků)

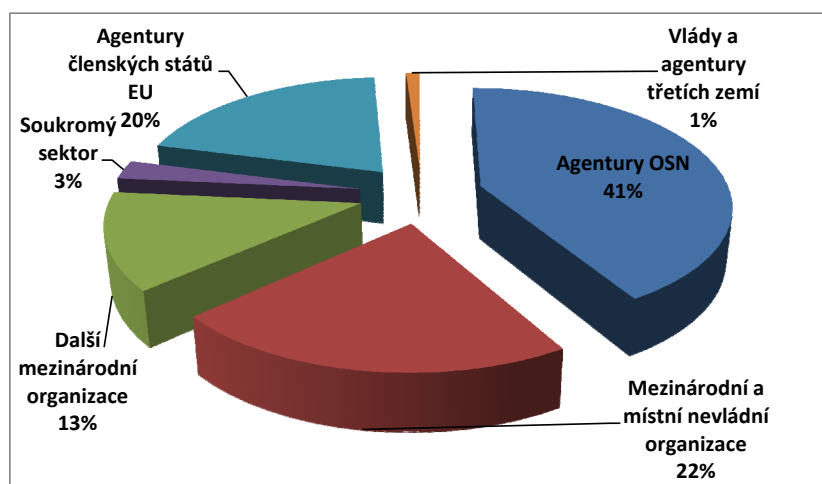

⁷

Právní a finanční odpovědnost za využití prostředků EU, včetně pravomocí k podpisu a potřebným změnám smluv, je přenesena z ústředí Evropské komise v Bruselu na dotyčnou delegaci EU.

Graf 4b: Realizační partneři při provádění opatření reakce na krizové situace z nástroje stability v roce 2013 (podle přidělených finančních prostředků)

7. POMOC V KONTEXTU STABILNÍCH PODMÍNEK SPOLUPRÁCE (ČLÁNEK 4 NAŘÍZENÍ IFS)

Komise zajišťuje přípravu každoročního plánování a řízení pomoci podle článku 4 v kontextu stabilních podmínek spolupráce. Roční akční programy na rok 2013 byly přijaty v tomto pořadí: čl. 4 odst. 1 a 2 v červenci 2013⁸ a čl. 4 odst. 3 v březnu 2013. Aktuální podrobné informace o provádění činností podle těchto článků poskytuje pracovní dokument II útvarů Komise připojený k této výroční zprávě.

7.1. Ohrožení ochrany a bezpečnosti (čl. 4 odst. 1 nařízení IFS)

Programy koncipované v kontextu regionálních přeshraničních hrozeb se zaměřují na budování kapacit za úzké konzultace s přijímajícími zeměmi. Bezpečnostní kapacity jsou typicky posilovány na státní a regionální úrovni, tak aby umožnily účinnou celosvětovou a nadregionální spolupráci.

V roce 2013 bylo vyčleněno 74 milionů EUR, přičemž celkem bylo vyplaceno okolo 44 milionů EUR. Do konce roku 2013 bylo prostřednictvím ESF⁹ najato více než 100 odborníků ze specializovaných veřejných nebo poloveřejných organizací v členských státech EU, kteří spojili své síly, aby dali k dispozici své specifické odborné znalosti a poskytovali technické vstupní informace pro identifikaci a podrobné plánování opatření v rámci nástroje stability. To se týkalo také ročního akčního programu na rok 2013 a přípravy podmínek pro plnohodnotné provádění opatření rozhodnutých v předchozích ročních akčních programech. Následující oddíl obsahuje přehled hlavních pokrytých oblastí:

- **Program pro kokainovou cestu** (35 milionů EUR od roku 2009) se vztahuje na 38 zemí v Africe (v zásadě v západní Africe), Latinské Americe a Karibiku. Podporuje kapacity partnerských zemí pro boj s organizovanou trestnou činností a obchodem

⁸ Revidovaná verze ročního akčního programu byla schválena dne 23. prosince 2013.

⁹ Rámcová smlouva o nástroji odborné podpory, jež staví na specialistech z veřejných a poloveřejných organizací z EU. Od roku 2008 odborníci ze zhruba 60 organizací v 17 členských státech uskutečnili více než 100 misí.

s drogami podél celé cesty, přičemž se zaměřuje na zachycení nedovoleného toku drog, boj proti praní špinavých peněz a sdílení informací. Byly podepsány dvě nové smlouvy o rozšíření geografického rozsahu projektu AIRCOP na nové země v Africe a Latinské Americe během příštích tří let a o podpoře zavedení policejního informačního systému v západní Africe (WAPIS) v prvních pěti pilotních zemích.

- Pokračovala podpora boje proti organizované trestné činnosti na heroinové cestě prováděním opatření v 15 zemích v Asii, Střední Asii, na Kavkazu, v oblasti Černého moře a západním Balkánu v rámci zastřešujícího **programu pro heroinovou cestu**. Ten má dvě fáze, jež v současnosti probíhají souběžně: první fází je čtyřsložkový projekt, jehož hlavní část činnosti se zaměřuje na Afghánistán a Pákistán; druhá se skládá ze tří samostatných projektů. Během roku 2013 byly zahájeny dvě nové intervence v rámci druhé fáze programu: jeden projekt s cílem posílit spolupráci mezi donucovacími orgány na operativní úrovni, zejména ve Střední Asii, a další, který řeší otázku obchodování s lidmi v zemích podél heroinové cesty a zaměřuje se na posílení kapacit Ázerbájdžánu, Bosny a Hercegoviny, Moldavské republiky a Turecka při shromažďování a analýze údajů a informací a systematickém sdílení informací.
- V rámci **programu pro důležité námořní trasy** je pro 25 pobřežních zemí v širším regionu Indického oceánu (včetně jihovýchodní Asie) a Guinejském zálivu vyčleněno 22 milionů EUR. Tyto prostředky slouží k posilování kapacit pro sdílení informací a prosazování námořního práva v těchto státech a pomáhají zvyšovat bezpečnost námořní dopravy zaměřením se na boj proti pirátství a ozbrojeným loupežím na moři a na další aspekty námořní bezpečnosti.
- V souladu se strategií EU pro boj proti terorismu pokračovala v roce 2013 podpora projektů zaměřených na **boj proti terorismu** na vnitrostátní a regionální úrovni. V Mali se v rámci provádění projektu „Contre Terrorism Sahel“, jehož přínosů využívá i Niger, Mali a Mauritánie, začalo se seriózním výcvikem reakce na teroristický útok, vyšetřovacích metod, shromažďování informací a jejich využití a se zahájením protiteroristických soudních řízení. Na počátek roku 2014 bylo naplánováno zahájení realizace nového projektu, který přispěje k boji proti financování terorismu v oblasti Afrického rohu a Jemenu, a dále byla uzavřena smlouva na nový projekt boje proti násilnému extremismu v oblasti Afrického rohu. Byla posílena spolupráce s Pákistánem díky nové podpoře věnované boji proti násilnému extremismu, která se začne uplatňovat v roce 2014 a doplní stávající podporu systému trestního soudnictví v Pandžábu. V jihovýchodní Asii se nástroj stability zapojil do společné protiteroristické iniciativy EU a UNODC (Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu). Nástroj stability také poskytl podporu Institutu pro spravedlnost a právní stát se sídlem na Maltě prostřednictvím mapování, které slouží k poskytnutí informací o jeho budoucí činnosti související s bojem proti terorismu. Ve spolupráci s Úřadem poradce pro národní bezpečnost v Nigérii byla vypracována studie o skupině Boko Haram. Komise připravila školení o přípravě projektů týkajících se boje proti násilnému extremismu, které bylo určeno zaměstnancům delegací a velvyslanectví EU a členských států. První setkání proběhlo v Nairobi v prosinci 2013 a další školení se mají konat v Africe a Asii v roce 2014.
- Na konci roku 2013 začalo provádění nové intervence v oblasti **kyberkriminality** ve spolupráci s Radou Evropy. Cílem Globálního opatření proti kyberkriminalitě (GLACY) je podpořit přistoupení k Budapešťské úmluvě o kyberkriminalitě

a umožnit orgánům trestního soudnictví, aby se na základě této úmluvy zapojily do mezinárodní spolupráce v oblasti kyberkriminality a elektronických důkazů.

- Byl připraven pilotní projekt v oblasti **kybernetické bezpečnosti**, jehož zahájení je naplánováno na počátek roku 2014 a jehož cílem je vybudovat ochranu kritických infrastruktur IT a posílit harmonizaci a vytváření vnitrostátních právních předpisů v souladu s mezinárodními normami ve vybraných zemích.
- S cílem umožnit vnitrostátním soudním, kontrolním a donucovacím orgánům účinně reagovat na výrobu **padělaných léčivých přípravků** a obchodování s nimi byla navržena a zadána nová intervence, která se bude zabývat hrozbami pro veřejné zdraví a jejíž provedení by mělo být zahájeno v roce 2014. Bude poskytovat nezbytný právní rámec a kapacity pro účinné provedení opatření na příslušné vnitrostátní, regionální přeshraniční a nižší než regionální úrovni a bude zaměřena na Ghanu, Senegal, Jordánsko, Maroko a Kamerun vzhledem k politickému odhodlání, které prokazují tyto země při řešení problémů plynoucích z padělaných léčivých přípravků.
- Za účelem boje proti **nedovolenému hromadění ručních palných a lehkých zbraní, obchodu s nimi** a řešení jejich destabilizujících účinků splnila iniciativa prováděná úřadem UNODC, která prosazuje ratifikaci a provedení Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a jejího protokolu o střelných zbraních, několik milníků. Podobně projekt iARMS prováděný Interpolem vstoupil po úspěšném dokončení první fáze (2011–2012) do fáze druhé (2012–2013). V Africe skončila první fáze podpory regionálního střediska pro ruční palné zbraně (Nairobi, Keňa) v červnu 2013, což znamená, že následně byla zahájena druhá fáze, která bude trvat tři roky. Ve Střední Americe běží již druhým rokem druhá fáze podpory středoamerického programu na kontrolu ručních palných a lehkých zbraní (CASAC), kterou provádí bezpečnostní komise Středoamerického integračního systému (SICA).

7.2. Snižování rizika v souvislosti s chemickými, biologickými, radiologickými a jadernými (CBRN) materiály (čl. 4 odst. 2 nařízení IfS)

Program CBRN se věnuje otázkám spojeným s náhodnými, přírodními či zlovolnými riziky v souvislosti s materiály CBRN a zaměřuje se na zlepšování kultury bezpečnosti šířením osvědčených postupů a zvyšováním obecné úrovně povědomí o ochraně a bezpečnosti. Před rokem 2010 byly různé oblasti pokryty samostatně¹⁰. Program CBRN má regionální strategii a pouze výjimečně se vztahuje na dvoustranné projekty v jediné zemi (výjimkami jsou Afghánistán a Pákistán v případě chemických látek, biologické bezpečnosti a biologické ochrany).

„**Centra excelence**“ pro oblast CBRN postupně poskytují jednotnou a integrovanou platformu pro opatření ve všech oblastech sledování hranic / nedovoleného obchodování, kontroly vývozu, biologické bezpečnosti a biologické ochrany atd., včetně opatření civilní ochrany (nouzové plánování, připravenost a reakce na krize). Iniciativa se provádí v úzké spolupráci s ESVČ a s pomocí Výzkumného institutu OSN pro otázky meziregionálního zločinu a trestní spravedlnosti (UNICRI). Technickou podporu iniciativy zajišťuje Společné

¹⁰ Např. kontrola vývozu zboží dvojího užití, nedovolený obchod, nové uplatnění pro vědce, kteří se dříve zabývali vývojem zbraní, kultura bezpečnosti a ochrany.

výzkumné středisko Evropské komise. Tato centra excelence se snaží podporovat politiky snižování chemického, biologického, radiologického a jaderného rizika tím, že vytvářejí specifické balíčky pomoci. Tato centra budou představovat hlavní nástroj pro budování kapacit a rozvoj soudržné regionální politiky, jakož i pro posilování spolupráce vnitrostátních a regionálních orgánů v této oblasti. V roce 2012 zřídila EU tato centra pro jihovýchodní Asii na Filipínách, pro jihovýchodní Evropu, jižní Kavkaz a Ukrajinu v Gruzii, pro severní Afriku v Alžírsku, pro atlantské pobřeží Afriky v Maroku, pro Blízký východ v Jordánsku a pro východní a střední Afriku v Keni. V roce 2013 fungovalo pět regionálních sekretariátů místních center excelence a čtyři byly oficiálně uvedeny do provozu. Kromě toho byly navázány kontakty se zeměmi Střední Asie a zeměmi Rady pro spolupráci v Zálivu. V roce 2013 Komise začala s partnerskými zeměmi této iniciativy připravovat posouzení potřeb a hrozeb s cílem stanovit hlavní potřeby zemí v oblasti CBRN. Na základě těchto posouzení budou vypracovány vnitrostátní akční plány v oblasti CBRN, které mají pomoci stanovit prioritní opatření dotčených zemí. Z těchto priorit budou vycházet budoucí návrhy projektů v regionech s centry excelence.

Hlavní zahájené projekty center excelence pro oblast CBRN: na Blízkém východě připravilo centrum excelence v Ammánu projekt výcviku civilního personálu pro první zásah v případě katastrofy související s materiály CBRN (nebezpečné materiály). Centrum excelence pro atlantské pobřeží Afriky v Rabatu zahájilo projekt pro biologický a chemický nebezpečný odpad. Je do něj zapojeno sedm partnerských zemí z atlantského pobřeží Afriky a Tunisko. Další projekt, na kterém se podílí centrum excelence v Rabatu a Nairobi, pomůže partnerským zemím vybudovat a posílit právní předpisy a vytvořit účinná opatření k prosazování práva s cílem splnit mezinárodních závazky. Tohoto projektu se účastní devět zemí a dalších devět zemí již vyjádřilo o účast na podobném projektu zájem.

Dále bylo podpořeno několik oblastí činnosti v koordinaci se sítí center excelence.

- Byla rozšířena **aktivní pomoc při kontrole vývozu zboží dvojího užití**, jejímž výsledkem jsou úspěšné programy, kterých se účastní více než 23 států po celém světě. Došlo k posílení spolupráce s programem EXBS¹¹, který je součástí systému kontroly vývozu v USA. V červnu 2013 proběhl v Bruselu dialog o aktivní pomoci při společných mezinárodních kontrolách vývozu. Bylo rozhodnuto o vytvoření společné pracovní skupiny k posílení koordinace mezi USA a EU, aby se zabránilo jakémukoli zdvojování při provádění kontrol vývozu. Na základě současného vývoje došlo ve druhé polovině roku 2013 k rozšíření a posílení činnosti na Blízkém východě / ve Střední Asii. Byl vymezen nový přístup ke kontrolám vývozu, který bude mít lepší důsledky pro pracovníky v terénu pověřené kontrolou.
- V rámci specializovaného Střediska pro vědu a techniku (STCU) pokračovala **podpora přeškolení a nového uplatnění pro vědce a inženýry** ze zemí bývalého Sovětského svazu, kteří se dříve zabývali vývojem zbraní, a to na základě posíleného partnerství mezi stranami a systému společného financování činností. Mezinárodní středisko pro vědu a techniku (ISTC) prochází reformou, tj. jsou aktualizovány jeho cíle a rozšiřován geografický rozsah, a Komise a ESVČ získaly od Rady mandát k vyjednání revidované smlouvy o jeho činnosti. ISTC bude přesunuto do města Astana v Kazachstánu. V roce 2013 otevřelo ISTC v Dušanbe Regionální středisko

---

¹¹ Pomoc při kontrole vývozu a souvisejících otázkách bezpečnosti hranic (Export Control and Related Border Security Assistance).

pro biologickou bezpečnost a biologickou ochranu sponzorované projektem EU a zahájilo školení tádžických a afghánských odborníků, které jim má pomoci nalézt nové, mírové uplatnění. Další hledání nového uplatnění pro vědce proběhlo také v roce 2013 v Iráku. Bylo přeškoleno 98 odborníků z radiologické a jaderné oblasti s cílem přesměrovat jejich činnost k vyřazování jaderných zařízení z provozu.

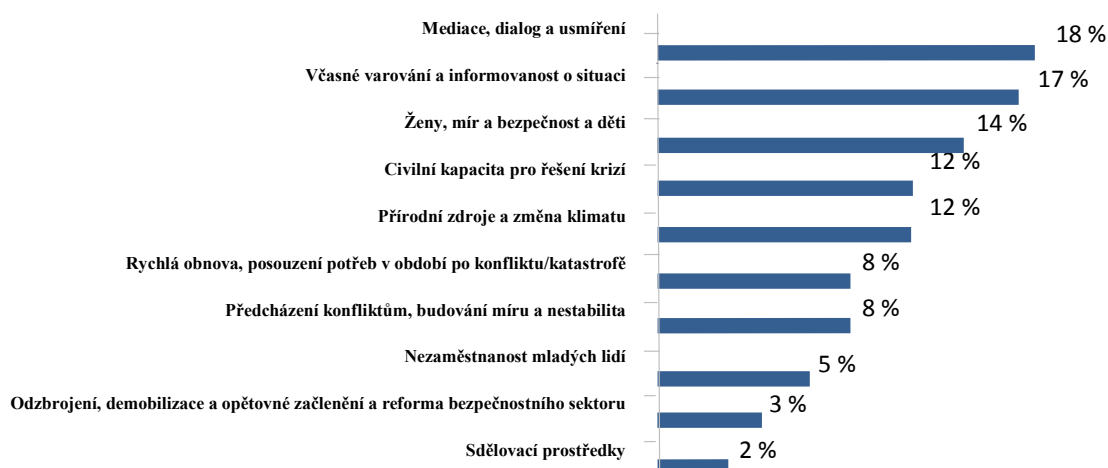
- Ve Střední Asii, jihovýchodní Asii a v severní Africe pokračuje provádění opatření v rámci **boje proti nedovolenému obchodu s materiály CBRN a proti podvodným finančním praktikám**. S Mezinárodní agenturou pro atomovou energii byla podepsána druhá smlouva o příspěvku na novou laboratoř jaderných materiálů, kterou by využívaly bezpečnostní analytické útvary této agentury v rakouském Seibersdorfu. Kromě toho Thajsko, Kambodža, Laos, Filipíny a Demokratická republika Kongo obdržely podporu na odhalování radiologického a jaderného materiálu.
- V jižním a východním sousedství EU byla zahájena strategie v oblasti biologické bezpečnosti a biologické ochrany pro sousední státy EU, která spočívá v provedení výsledku projektu EpiSouth (projektu se účastní 17 partnerských zemí mimo EU a 10 členských států). Síť EpiSouth, která je primárně omezena na oblast Středomoří, byla dále rozšířena tak, aby zahrnovala Arménii, Gruzii, Moldavsko a Ukrajinu. Tato strategie vedla prostřednictvím využití sítě zemí projektu EpiSouth k vytvoření čtyř hlavních projektů, které byly všechny zahájeny na konci roku 2013. Prvním a největším z nich je projekt „MediPIET“, který pokračuje ve školení intervenčních epidemiologů a přispívá k celkovému cíli posílení zdraví a biologické ochrany v sousedství. Jeho cílem je budování kapacit pro předcházení přírodním nebo člověkem způsobeným hrozbám pro zdraví, které představují přenosná onemocnění, a pro jejich kontrolu. Druhým biologickým projektem, který je veden Světovou zdravotnickou organizací (WHO), je zkoumání nově se objevujících bakteriologických nálezů s cílem posílit veřejné zdraví vůči nově se objevujícím bakteriálním patogenům (antrax, tularémie, mor, tuberkulóza atd.) a vytvoření sítě pro mikrobiální dohled pro případ propuknutí nákazy. Třetí, souběžný projekt s názvem „Medilabsecure“, který je veden Pasteurovým institutem, sleduje rizika spojená s nově se objevujícími a opětovně se objevujícími viry postihujícími člověka a zvířata a vytváří síť entomologů. Čtvrtý projekt, vedený Světovou zdravotnickou organizací, si klade za cíl zvýšit celosvětovou zdravotní bezpečnost tím, že pomáhá zemím zlepšovat a posilovat kapacity pro prevenci, odhalování a kontrolu událostí v oblasti veřejného zdraví, které souvisejí s činnostmi v místech vstupu mezinárodního námořního, leteckého a pozemního cestovního ruchu a dopravy, a pro reakci na tyto události. Tento přístup je víceoborový a jeho cílem je minimalizace rizik spojených s přirozeným nebo úmyslným uvolněním patogenů.
- **V roce 2013** bylo z programu CBRN v rámci nástroje stability finančně podpořeno **odstranění a zničení chemického arzenálu Sýrie**. Po úpravě ročního akčního programu na rok 2013 přidělila EU 12 milionů EUR Organizaci pro zákaz chemických zbraní (OPCW), aby ve spolupráci s mezinárodním společenstvím provedla neutralizaci a spálení chemických látek držených Sýrií.

7.3. Budování kapacit pro situaci před krizí a po krizi (čl. 4 odst. 3 nařízení IfS)

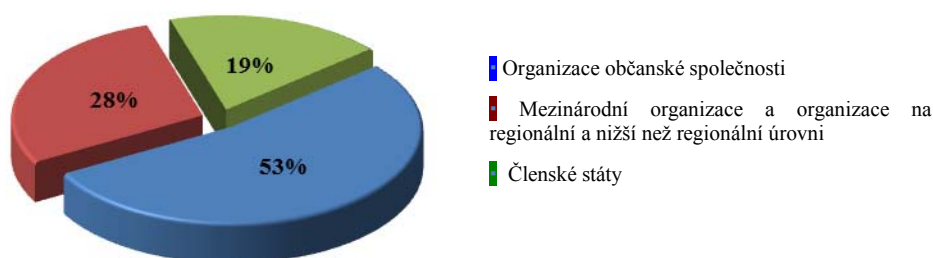
Od roku 2007 do roku 2013 bylo přiděleno 103 milionů EUR na podporu okolo 140 projektů zaměřených na budování a posilování kapacit EU a jejich partnerů pro situaci před krizí a po

krizi na vnitrostátní, regionální a světové úrovni. Níže uvedený graf 5 zobrazuje hlavní tematické oblasti podpory v letech 2007 až 2013, zatímco graf 6 názorně ukazuje škálu partnerů podílejících se na provádění.

Graf 5: Tematické oblasti podpory budování kapacit v letech 2007 až 2013 (podle finančních prostředků přidělených podle čl. 4 odst. 3 nařízení IFS)

Graf 6: Partneři podílející se na budování kapacit podle čl. 4 odst. 3 v letech 2007 až 2013 (podle přidělených finančních prostředků)

V rámci ročního akčního programu pro rok 2013 bylo přiděleno 24 milionů EUR. Následující oddíl poskytuje přehled hlavních cílů a významu projektů, které probíhaly v roce 2013.

Předcházení konfliktům, budování míru a nestabilita: prostřednictvím sítě dialogu občanské společnosti (CSDN) bylo zřízeno funkční fórum pro dialog o otázkách budování míru vedený mezi EU a subjekty občanské společnosti, který těmto subjektům dává příležitost vstoupit do procesu budování politik EU. V roce 2013, kdy platforma fungovala již třetím rokem, bylo uspořádáno celkem 40 dialogů, jež přispěly ke zlepšení dlouhodobých kapacit občanské společnosti ve třetích zemích i u jejich evropských partnerů k lepší přípravě na předcházení krizím.

Mediace, dialog a usmíření: díky podpoře nástroje stability útvaru mediační podpory odboru OSN pro politické otázky směřovala kritická pomoc na ostře sledované krizové situace ve Středoafričské republice, Mali a Somálsku. K posílení účasti žen na mírových procesech přispělo vyškolení šesti žen jako potenciálních kandidátek na jmenování do funkce mediátora generálním tajemníkem OSN a příprava „semináře na vysoké úrovni pro postup mediace v otázkách genderu a začlenění“. Ve spolupráci s Rozvojovým programem OSN nástroj stability také přispěl k vytvoření kapacit a udržitelných národních mechanismů vnitřní mediace a zvládání konfliktů v devíti pilotních zemích¹².

Byl navržen nový víceúčelový program financovaný z nástroje stability s názvem „Evropské zdroje mediační podpory“ (ERMES), který má umožnit flexibilní a rychlé poskytování technické mediační pomoci třetím stranám zapojeným do mírových procesů podporujících začlenění na mezinárodní, regionální a/nebo místní úrovni a vytvořit podmínky umožňující ženám, mladým lidem a dalším zranitelným skupinám vyjádřit svůj názor v konfliktních oblastech.

Ženy, mír a bezpečnost a děti: nástroj stability nadále podporoval provádění rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1325, a to prostřednictvím společného projektu s orgánem OSN pro rovnost žen a mužů a pro posílení postavení žen. Projekt se týkal zlepšení účasti žen na budování míru a na pokonfliktním plánování v Kosovu¹³, Libérii a Východním Timoru. V Kosovu se stovky mužů, žen a mladých lidí zúčastnily dialogů o usmíření, ze kterých vzešla konkrétní doporučení k otázkám, jako je právo v oblasti rovnosti mezi ženami a muži, zaměstnanost žen a vzdělávání dívek. Byly také uzavřeny dohody s hlavními sdělovacími prostředky v Kosovu ohledně zařazení problematiky žen, míru a bezpečnosti do jejich programů. Kromě toho bylo téma žen, míru a bezpečnosti vybráno v 17 zemích a třech regionech¹⁴ jako priorita pro místní výzvy k předkládání návrhů, přičemž byla pokryta široká škála genderových otázek.

Včasně varování a informovanost o situaci: podpora z nástroje stability umožnila organizaci občanské společnosti Belun z Východního Timoru, aby zavedla a rozšířila systém včasného varování a reakce (EWER), který byl vyhodnocen jako jeden z nejlepších příkladů v oblasti systémů EWER a který úspěšně přispívá ke snížení celkového potenciálu místního konfliktu a napětí. Podpora prostřednictvím organizací Saferworld a Mezinárodní krizová skupina umožnila posílit kapacitu subjektů v zemi a regionálních subjektů, co se týče analýzy rizika konfliktů ve 32 potenciálních ohniscích konfliktů, a poskytnout vysoce kvalitní analýzu konfliktů tvůrcům politik a občanské společnosti s doporučeními pro opatření v oblasti včasné reakce.

Byly posíleny schopnosti organizací na regionální a nižší než regionální úrovni týkající se včasného varování a obnovy po katastrofě, mimo jiné zlepšením kapacit Ligy arabských států pro reakci na krizové situace, rozvinutím kapacity sekretariátu Organizace amerických států pro sledování médií a pokračováním podpory kontinentálního systému včasného varování Africké unie. Nástroj stability podpořil posílení kapacit Sdružení národů jihovýchodní Asie a jeho členských států pro reakci na naléhavé situace. V této souvislosti se v listopadu 2013 konalo první školení pro budoucí zaměstnance Národního krizového střediska Myanmaru,

---

¹² Bolívie, Čad, Ghana, Guyana, Maledivy, Mauritanie, Nepál, Togo a Jemen.

¹³ Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

¹⁴ Afghánistán, Bolívie, Bosna a Hercegovina, Brazílie, Čad, Demokratická republika Kongo, Salvador, Guinea-Bissau, Indie, Kyrgyzstán, Libérie, Nepál, Nikaragua, Peru, Senegal, Šalamounovy ostrovy, Jemen, oblast Střední Ameriky, jižní Asie, jižní oblast střední Afriky.

kteří se časově shodovalo s návštěvou vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise Ashtonové.

Civilní kapacita pro řešení krizí: po úspěšném zakončení první fáze v roce 2012 byl program ENTRi (Nová evropská iniciativa odborné přípravy na civilní řešení krizí) opětovně zahájen v dubnu 2013. V průběhu roku posílilo devět cílených školení (v průměru jedno za měsíc) schopnosti 210 zaměstnanců (státních příslušníků EU i třetích zemí), kteří byli nebo brzy budou vysláni na mezinárodní mise EU, OSN, AU a OBSE za účelem civilního řešení krizí. Kurzy zahrnovaly jak školení před vysláním na mezinárodní mise v Libyi, Gruzii a Kosovu, tak specializované kurzy na témata, jako jsou lidská práva, právní stát, mediace a odborné vedení. Mimo to byla podpořena interoperabilita a harmonizace přístupu 13 členů evropského konsorcia programu ENTRi ke školení a v září 2013 byla zveřejněna praktická příručka pro civilní pracovníky vysílané na mezinárodní krizové mise (s názvem „In Control“).

V rámci evropského programu pro výcvik příslušníků policie (EUPST) proběhla v roce 2013 tři hlavní školení, uspořádaná konkrétně španělským četnictvem (Guardia Civil), francouzským národním četnictvem (Gendarmerie nationale) a italským četnictvem (Carabinieri), díky nimž je nyní 1019 policistů ze 42 zemí včetně 19 afrických zemí připraveno na účast v mezinárodních policejních misích.

Přírodní zdroje a změna klimatu: partnerství EU a OSN pro půdu, přírodní zdroje a předcházení konfliktům nadále posilovalo schopnost místních organizací občanské společnosti v africké oblasti Velkých jezer porozumět dynamice konfliktů a nalézt řešení citlivá vůči konfliktům u sporných otázek souvisejících s řízením přírodních zdrojů. Pomocí projektu Iniciativy pro životní prostředí a bezpečnost (ENVSEC) týkajícího se „Změny klimatu a bezpečnosti ve východní Evropě, Střední Asii a jižním Kavkazu“ byl vytvořen strategický rámec pro přizpůsobení se změně klimatu v povodí Dněstru.

Rychlá obnova, posouzení potřeb v období po konfliktu/katastrofě: v září bylo uspořádáno školení o posouzení potřeb v období po konfliktu a posouzení potřeb v období po katastrofě s názvem „Posílení spolupráce v nestabilních a konfliktem postižených zemích“, jehož se zúčastnili zaměstnanci EU a OSN pracující v ústředí a v terénu.

Odzbrojení, demobilizace a opětovné začlenění a reforma bezpečnostního sektoru: kapacity AU pro reformu bezpečnostního sektoru posílil společný projekt EU a OSN prováděný Úřadem OSN pro projektové služby (UNOPS). V listopadu byly na semináři v Addis Abebě, který svedl dohromady zástupce regionálních hospodářských společenství a občanské společnosti, prodiskutovány provozní pokyny k reformě bezpečnostního sektoru.

Na konci sedmiletého programového cyklu nařízení IfS bylo zadáno vnější hodnocení, které mělo posoudit dopad projektových výsledků složky nařízení IfS týkající se připravenosti na krizi podle čl. 4 odst. 3 během let 2007 až 2013. Hodnocení došlo k závěru, že uvedená složka nástroje stability je nezbytným prvkem komplexní struktury EU pro mír, bezpečnost a rozvoj a měla by být do této struktury plně začleněna. Z hodnocení též vyplynulo, že tato složka umožňuje EU řešit konfliktní situace v nejširším smyslu a že jednotlivé projekty vybudovaly či posílily kapacitu organizací přispívat ke snahám o budování míru a posílit koncepci komunity odborníků z praxe. Navzdory omezenému rozpočtu přispěla podpořená opatření ke splnění závazků EU týkajících se žen, míru a bezpečnosti a mediace a dialogu. Investice do občanské společnosti na nejnižší úrovni provedené napříč 26 zeměmi/regiony postiženými konflikty významně přispěly k tomu, že okolo 80 projektů reagovalo na situaci v daných zemích, a k zajištění, že tyto projekty odpovídaly prioritám a splnily potřeby nejen na úrovni zemí, ale také na místní úrovni. Složka nástroje stability týkající se připravenosti na

krize je velmi účinným způsobem používána k vytváření strategických partnerství, zejména na vícestranné úrovni s projekty OSN, a má významný vliv na vztahy EU s několika specializovanými agenturami OSN.

8. ZÁVĚR

Opatření nástroje stability provedená v roce 2013, která doplnila jiná opatření EU v rámci geografických a tematických nástrojů pro rozvojovou spolupráci, humanitární pomoci a misi SBOP, významným způsobem podpořila úsilí, které vyvíjí EU v oblasti předcházení konfliktům, reakcí na krize a zachování míru. Nejrůznější zásahy provedené v rámci nástroje stability umožnily rozsáhlou a viditelnou reakci EU na mnoho světových krizových situací.

Vzhledem k pokračující politické nestabilitě a nárůstu přírodních katastrof v mnoha částech světa je naprosto nezbytné pokračovat v zefektivňování dostupných nástrojů EU a jejich účelnému využívání. EU proto musí zajistit, aby byla opatření v rámci nástroje stability uplatňována jako součást celého cyklu tvořeného předcházením krizím, reakcemi na krize a budováním míru. Nástroj stability poskytl EU jedinečnou schopnost reakce, neboť v mnoha případech funguje jako vstupní bod a katalyzátor umožňující EU reagovat velmi rozmanitými způsoby, které dohromady tvoří strategický a komplexní přístup EU k předcházení konfliktům a reakcím na krize. Jak je uvedeno ve společném sdělení o komplexním přístupu EU, *„dlouhodobé úsilí při budování míru a státu a dlouhodobě udržitelný rozvoj jsou nezbytné k řešení základních příčin konfliktů a k budování mírové a odolné společnosti. Hlavní cíl udržitelného míru a rozvoje musí být ústředním prvkem reakce EU od samého počátku – krátkodobá zapažení a opatření EU se také musí zakládat na její dlouhodobé vizi¹⁵.“*

V roce 2014 bude nástroj stability nahrazen novým nástrojem přispívajícím ke stabilitě a míru (IcSP). Konzultace o tomto novém nástroji znovu potvrdily, že EU musí zachovat a rozšířit svou schopnost okamžitě a cíleně reagovat na krizové situace v ostatních částech světa a na světové a regionální přeshraniční hrozby a nově se objevující hrozby (boj proti organizované trestné činnosti, ochrana kritické infrastruktury, boj proti terorismu, snižování rizika v souvislosti s materiály CBRN). Nový nástroj přispívající ke stabilitě a míru také opětovně zdůrazní zaměření na předcházení konfliktům, budování míru a připravenost na krize, přičemž uznává, že včasná reakce EU může často být účinným prostředkem, který zabrání tomu, aby se napětí vystupňovalo do podoby krize.